

Sygn. akt III AUa 850/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Lucyna Ramlo SSA Alicja Podlewska (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Blach

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 r. w Gdańsku

sprawy W. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do renty rodzinnej oraz prawo do niezrealizowanego świadczenia

na skutek apelacji W. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2015 r.,
sygn. akt VII U 788/14

oddala apelację.

SSA Lucyna Ramlo SSA Maciej Piankowski SSA Alicja Podlewska

Sygn. akt III AUa 850/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 grudnia 2013r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił W. D. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia - renty z tytułu niezdolności do pracy - za okres od 16 października 2012 roku do 07 sierpnia 2013 roku po zmarłym H. D. (1). Kolejną decyzją z dnia 13 grudnia 2013r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., odmówił W. D. prawa do renty rodzinnej po mężu H. D. (1).

W uzasadnieniu ZUS podał, że zmarły H. D. (1) nie spełniał określonych w art. 57, art 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS warunków, bowiem na dzień zgłoszenia wniosku o rentę udowodnił tylko 2 lata i 6 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych tj. od 16.10.2002 roku do 16.10.2012 rok, a w konsekwencji brak jest podstaw do przyznania ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej po mężu oraz do wypłaty jej niezrealizowanych świadczeń rentowych. Pozwany wskazał, iż łączny okres ubezpieczenia zmarłego na dzień zgłoszenia wniosku o rentę

wynosił 27 lat, 1 miesiąc i 20 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ostatni okres ubezpieczenia zmarłego ustał w dniu 28 marca 2005r., wobec tego, zgon ubezpieczonego (całkowita niezdolność do pracy) nastąpił po upływie 18-tu miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia.

W. D. zaskarżyła powyższe decyzje i wniosła o ich zmianę oraz o przyznanie wnioskowanych świadczeń.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie powołując się na argumentację wskazaną w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015r. sygn. VI U 788/14, oddalił odwołania ubezpieczonej. Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

H. D. (1), urodził się (...), i zmarł w dniu (...) Był mężem wnioskodawczyni.

W dniu 16 sierpnia 2013r., ubezpieczona wniosła o rentę rodzinną po zmarłym H. D. (1) wraz z wnioskiem o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu H. D. (1). Organ rentowy ustalił, iż H. D. (1) legitymował się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi łącznie 27 lat, 1 miesiąc i 20 dni. Ostatni okres ubezpieczenia H. D. (1) ustał w dniu 28 marca 2005 roku, wobec tego zgon nastąpił po upływie 18-tu miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia, nadto w dziesięcioleciu przed zgonem tj. od (...) roku do (...) roku wykazał 1 rok, 8 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, a w dziesięcioleciu przed datą powstania niezdolności do pracy tj. od 01.09.2002r. – 01.09.2012r., H. D. (1) również nie posiadał wymaganych 5 lat okresów ubezpieczenia. Z uwagi na powyższe, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją Zakład (...) Oddział w G. na podstawie art. 65 w zw. z art.57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.) odmówił W. D. prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Sąd Okręgowy wskazał, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie wynikał z dokumentów zawartych w aktach rentowych, których autentyczności i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, Sąd również z urzędu nie znalazł podstaw do odebrania im przymiotu wiarygodności.

Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: internisty, kardiologa oraz urologa na okoliczność ustalenia najwcześniejszej daty powstania częściowej, bądź całkowitej niezdolności do pracy H. D. (1).

Zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do chwili śmierci wypłaca się małżonkowi. Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy emerytalnej, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Stosownie do treści art. 65 ust. 2 ustawy emerytalnej, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. W art. 67 ust. 1 cytowanej ustawy wskazano, że do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71:

1. dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
2. przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
3. małżonek (wdowa i wdowiec);
4. rodzice.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy w dacie śmierci, H. D. (1) spełniał warunki wymagane do ustalenia prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, przy braku sporu, co do pozostałych przesłanek warunkujących nabycie świadczenia przez W. D.. Warunki przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określają przepisy art. 57 i 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z przepisem art. 57 ust 1 ustawy emerytalnej – renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy;
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
3. niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Ust. 2 przepisu wskazuje, iż ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Sąd Okręgowy zważył, iż w świetle powołanych przepisów ustawy emerytalnej i mając na uwadze dokonane ustalenia faktyczne, W. D. nie przysługuje prawo do renty rodzinnej albowiem jej zmarły mąż nie spełniał w chwili śmierci warunków wymaganych do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. ostatni okres ubezpieczenia H. D. (1) przypadła na dzień 28 marca 2005 roku, zgon nastąpił po upływie 18-tu miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia. Sąd I instancji zważył, że zmarły legitymował się, co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, co powodowałoby zniesienie wymogu udowodnienia powstania niezdolności do pracy w ciągu 18 miesięcy od ustania okresów ubezpieczenia, przy występowaniu przesłanki całkowitej niezdolności do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy), jednakże w dziesięciolecie przed datą powstania niezdolności do pracy, ustalonej przez organ rentowy na dzień 01 września 2012 roku, zmarły nie posiadał wymaganego 5 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, nie posiadał też 30 letniego okresu składkowego do dnia śmierci, bowiem ogólny okres ubezpieczeniowy zmarłego wynosi 27 lat, 1 miesiąc i 20 dni.

Sąd I instancji wyjaśnił, iż na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego uznał, iż zmarły H. D. (1) w chwili śmierci nie spełniał warunków do uzyskania prawa renty, czego konsekwencją jest, że W. D. nie spełniała warunków wymaganych do przyznania jej prawa do niezrealizowanego świadczenia, bo takie świadczenie jej mężowi nie przysługiwało, a tym samym nie ma też prawa renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy w Gdańsku na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. „w zw. z cytowanymi wyżej przepisami” oddalił odwołania W. D..

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27.01.2015r., wywiodła ubezpieczona, zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w całości i zarzucając:

1. istotny błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że zmarły H. D. (1) nie posiadał wymaganego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) i w związku z tym nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, a ubezpieczona w konsekwencji nie nabyła prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu;
2. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez pominięcie faktu, że H. D. (1) posiadał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 04.12.1992 -31.12.1996r.;

3. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez uznanie, że opinie biegłych lekarzy M. W., C. W. i J. K. znajdujące się w aktach sprawy są wiarygodne, obiektywne i staranne, podczas, gdy z dokumentacji zgromadzonej w aktach ZUS wynika, że H. D. (1) od wielu lat leczył się z powodu schorzeń układu sercowo-naczyniowego, cukrzycy i schorzeń urologicznych i powodowało to jego niezdolność do pracy już przed dniem 30.06.1998r. Zatem należy przyjąć, że Sąd nie rozważył wszechstronnie zebranego materiału dowodowego w sprawie;

Wskazując na powyższą podstawę, apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Ubezpieczona wniosła dodatkowo o przeprowadzenie dowodu z opinii innych biegłych: kardiologa, diabetologa i urologa - na okoliczność daty powstania niezdolności do pracy u H. D. (1) oraz o przeprowadzenie dowodu z dwóch dokumentów: a) orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia (...); b) orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 09.11.2012r. -oba dokumenty na okoliczność niezdolności H. D. (2) do pracy w datach w/w orzeczeń i spełnienia przez niego uprawnień do renty w datach w/w orzeczeń. Powołanie tych dokumentów w postępowaniu przed Sądem I instancji nie było możliwe, ponieważ ubezpieczona dopiero obecnie odnalazła te dokumenty.

Skarżąca zarzuciła, iż Sąd Okręgowy wydając wyrok w niniejszej sprawie powielił argumentację przedstawioną przez ZUS i w konsekwencji utrzymał decyzję ZUS pozbawiając powódkę W. D. prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu H. D. (1). H. D. (1) przez wiele lat ciężko pracował i z tego tytułu odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne. Początkowo przez wiele lat pracował w Polsce, a następnie począwszy od 1994r., do 2005r., w Niemczech.

W latach 04.12.1992r., - 31.12.1996r., H. D. (1) miał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Po powrocie do Polski w 2005r., H. D. (1) próbował znaleźć zatrudnienie i w tym celu ukończył kilka kursów, dzięki którym podnosił swoje kwalifikacje, jednakże na rynku pracy brak było ofert dla osoby w jego wieku tj. ok. 60 roku życia oraz z jego dolegliwościami zdrowotnymi. Z tego względu od 2005r., do dnia swojej śmierci w 2013r., pozostawał osobą bezrobotną. W 2009r., H. D. (1) uzyskał orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia (...), (umiarkowany stopień niepełnosprawności), z którego należy wnioskować, że nie był on również zdolny do pracy zarobkowej.

Zdaniem skarżącej, Sąd I instancji w sposób bezkrytyczny oparł się na wyliczeniach i twierdzeniach ZUS. H. D. (1) posiadał 27 lat okresu ubezpieczenia społecznego, a tymczasem pod względem uprawnień do renty został zrównany z osobą, co, do której nie były odprowadzane żadne składki na ubezpieczenie.

Ponadto, Sąd I instancji bezkrytycznie dał wiarę opiniom biegłych lekarzy i na tej podstawie oparł swe przekonanie, że odwołanie od decyzji ZUS nie zasługuje na uwzględnienie. Trudno się zgodzić z wnioskami zawartymi w w/w opiniach biegłych lekarzy, zwłaszcza, że odwołująca się przedstawiła sądowi dokumenty, z których wynikają odmienne wnioski od tych, jakie wyciągnęli biegli. Z dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach ZUS wynika, że H. D. (1) od wielu lat leczył się z powodu schorzeń układu sercowo-naczyniowego, cukrzycy i schorzeń urologicznych powodujących jego niezdolność do pracy. Zdaniem W. D. biegli lekarze przed wydaniem opinii, jedynie pobieżnie zapoznali się ze zgromadzoną dokumentacją medyczną dotyczącą leczenia jej męża. W tej sytuacji skarżąca wnosi o powołanie innych biegłych celem ponownego wydania opinii. W ocenie apelującej został naruszony art. 233 § 1 k.p.c., poprzez fakt, że materiał dowodowy nie został w sprawie wszechstronnie rozważony i w efekcie Sąd poczynił błędne ustalenia faktyczne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację ubezpieczonej W. D. należało oddalić, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących koniecznością zmiany, bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Istotą i przedmiotem sporu było, czy H. D. (1) spełnił warunki do nabycia prawa do renty w dacie złożenia przez niego wniosku o rentę, bowiem powyższe warunkowało prawo ubezpieczonej do wypłaty niezrealizowanego świadczenia i

renty rodzinnej po mężu – stosownie do przepisów art. 136 ust 1 i art. 65 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 748).

Zgodnie z przepisem art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy).

Warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie, co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat (art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy). Powyższy 5 letni okres ubezpieczenia powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 2 ustawy) lub dniem złożenia wniosku o rentę. Przy czym, zgodnie z art. 58 ust 4 ustawy emerytalnej, **który wszedł w życie od dnia**, przepisu art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący, co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2), częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3).

Pozwany – w toku postępowania wyjaśniającego – ustalił, iż H. D. (1) był całkowicie niezdolny do pracy trwale od 1 września 2012r. Powyższej okoliczności, powoływanej również przez Zakład w toku postępowania (odpowiedź na odwołanie k. 10-11), skarżąca nie kwestionowała. Znalazła ona również potwierdzenie w opinii biegłych lekarzy sądowych, którzy nie stwierdzili, aby mąż ubezpieczonej był niezdolny do pracy przed 1 września 2012r. (opinie k. 53-56, 49, 77 a.s.). Skarżąca nie wniosła zastrzeżeń do tych opinii. W konsekwencji fakt ten – mający potwierdzenie w opiniach biegłych - należało uznać za przyznany przez ubezpieczoną w sposób dorozumiany, stosownie do art. 230 kpc.

Apelująca, jako podstawę do przyjęcia wcześniejszej niż wskazana przez ZUS daty niezdolności wskazuje schorzenia kardiologiczne, urologiczne i diabetologiczne. Jak wynika jednoznacznie z zaświadczenia (...) z 15 października 2012r. (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z 19 sierpnia 2013r. k. 3 a.s.), rozpoznana przez orzecznika ZUS, jako przyczyna niezdolności od września 2012r. - rozszkana choroba nowotworowa raka drobnokomórkowego płuca prawego została zdiagnozowana u H. D. (1) dopiero we wrześniu 2012r.

Dokonanie ustaleń w zakresie niezdolności do pracy i daty jej powstania wymaga wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 kpc). Opinia biegłego ma na celu ułatwienie Sądowi meriti należytej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, gdy uzasadnione jest uzyskanie wiadomości specjalnych. Opinia biegłego jest szczególnym środkiem dowodowym. Stosownie do art. 278 k.p.c., sąd dopuszcza dowód z opinii biegłego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 lipca 1975r. (I CR 331/75 nie publ.), chodzi o wiadomości wykraczające poza zakres tych, jakimi dysponuje ogół osób inteligentnych i ogólnie wykształconych. Biegli w odróżnieniu od świadków, czy stron nie komunikują w postępowaniu swej wiedzy i

spostrzeżeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, lecz przy wykorzystaniu swojej wiedzy zawodowej i naukowej, czyli wiadomości specjalnych wykraczających poza zasób wiedzy przeciętnie wykształconego człowieka, sporządzają opinię w zakresie objętym tezą dowodową w celu ułatwienia oceny faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Opinia biegłego jest także oceniana przez sąd w granicach swobody przyznanej treścią art. 233 § 1 k.p.c., jednakże z uwagi na szczególny charakter tego dowodu, kryteria tej oceny są inne, aniżeli w odniesieniu do dowodu z zeznań świadków czy stron. Opinia biegłego podlega bowiem ocenie sądu, pod kątem poziomu wiedzy biegłego, sposobu motywowania swojego stanowiska, zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, podstaw teoretycznych, stopnia stanowczości wyrażonych w niej ocen (postanowienie SN z 07.11.2000r. I CKN 1170/98 OSNC 4/2001r. poz. 64). W konsekwencji, jeżeli opinia biegłego (biegłych) spełnia kryteria oceny przedstawione wyżej (art. 233 § 1 k.p.c.), sąd orzekający nie może dokonywać ustaleń w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych w oderwaniu lub z pominięciem dowodu z opinii biegłych (por. wyrok SN z 15.09.20109r. II UK 1/09, z 24.02.2010r. II UK 191/09 Ex nr 590238).

Ubezpieczona w wykonaniu zarządzenia Sądu I instancji wskazała, iż ubezpieczony do dnia zgonu leczył się u urologa, kardiologa, diabetologa i Sad I instancji zgromadził dokumentację medyczną H. D. (2) z wszystkich placówek medycznych podanych przez skarżącą (pismo ubezpieczonej k. 24 a.s). Opinie biegłych lekarzy urologa, kardiologa, lekarza specjalisty chorób wewnętrznych zostały sporządzone w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach. Wnioski końcowe biegłych oparte zostały o wyniki zanalizowanych przez nich badań, informacji lekarzy leczących – zawartych w dokumentacji medycznej. Biegli rzeczowo i stanowczo, z odwołaniem do dokumentacji medycznej i wiedzy specjalistycznej, uzasadnili swoje stanowisko o braku podstaw do stwierdzenia niezdolności do pracy H. D. (1) z powodu rozpoznanych u niego – na podstawie dokumentacji – schorzeń: przerostu gruczołu krokowego – łagodnego (rozpoznanie i leczony od sierpnia 2006r.), torbieli nerki prawej – (rozpoznanie w kwietnia 2009r.), przebytych zatrzymań moczu (listopad 2012r, listopad i grudzień 2014r.), przebytych infekcji dróg moczowych leczonych przez lekarza rodzinnego (listopad 2012r., listopad 2014r.), cukrzycy typ 2 dobrze wyrównana metabolicznie bez powikłań naczyniowo-narządowych, hyperlipidemii skojarzonej z otyłością od 1987r., hyperurykemii, przewlekłej stabilnej choroby niedokrwiennej serca od 1987r., nadciśnienia tętniczego samoistnego od 1987r. Z opinii wynika, iż na żadnym etapie leczenia męża ubezpieczonej zawansowanie schorzeń w układzie krążenia, urologicznych, cukrzycy nie powodowało długotrwałej niezdolności do zatrudnienia. Sporządzone w sprawie opinie spełniają kryteria z art. 285 kpc, dlatego w ocenie Sądu Apelacyjnego stanowiły miarodajny dla dowód dla dokonania ustaleń w ww. zakresie.

Apelująca nieskutecznie kwestionuje wartość dowodową opinii biegłych lekarzy. Zarzuty sprzeczności wniosków biegłych z dokumentacją, są gołosłowne, skoro skarżąca oprócz ogólnikowego stwierdzenia, „że przedstawiła dokumenty z których wynikają odmienne wnioski od tych które wyciągnęli biegli” – nie wskazuje, na konkretne dowody (dokumenty) na których opiera te zarzuty. Nie wskazuje podstaw zarzucanej sprzeczności. Skuteczne powołanie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania przez stronę, w odniesieniu do konkretnych dowodów, na czym polega nieprawidłowość postępowania Sądu w zakresie ustaleń, w tym jakie kryteria oceny dowodów na których są one oparte zostały przez Sąd naruszone. W przeciwnym przypadku polemika strony odwołującej się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc, zarówno z samą oceną jak i ustaleniami faktycznymi dla których była podstawą, staje się jedynie polemiką dowolną, dyskwalifikującą sam zarzut. (por. bliżej w tej kwestii wyrażające takie samo zapatrywanie, powołane jedynie dla przykładu, judykaty Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001 r., sygn. I V CKN 970/00, oraz z dnia 6 lipca 2005 r., sygn. III CK 3/05, obydwie powołane za zbiorem Lex nr 52753 i 180925).

Treść wszystkich opinii wyklucza przyjęcie, iż biegli jedynie pobieżnie zapoznali się z dokumentacją medyczną, skoro w opiniach opisują dokładnie przebieg leczenia, jego skuteczność, w tym rodzaj i wyniki przeprowadzonych badań. Opinie potwierdziły fakt wieloletniego leczenia schorzeń kardiologicznych, cukrzycy i schorzeń urologicznych przez męża ubezpieczonej. Przy czym sam fakt istnienia schorzeń nie uzasadnia prawa do renty, a dopiero takie ich natężenie które wyklucza pracę, a przynajmniej znacznie ogranicza zdolność do wykonywanie pracy zarobkowej zgodnej z kwalifikacjami (art. 12 ustawy emerytalnej).

Z dokumentacji medycznej ZUS (orzeczenie komisji lekarskiej z 17 sierpnia 1992r. , z 7 grudnia 1992r. - k. 16, 29 a.r. plik I) wynika, iż pozwany przyznał H. D. (1) rentę inwalidzką III grupy inwalidów pozwany z powodów kardiologicznych tj. po rozpoznaniu nadciśnienia tętniczego i choroby niedokrwiennej serca. Jednakże uprawnienie

do tego świadczenia ustało z dniem 01 stycznia 1997r. Pozwany bowiem wstrzymał wypłatę świadczenia po ustaleniu z urzędu braku dalszej niezdolności do pracy, a tym samym po ustaleniu prawa do renty. Stan zdrowia H. D. (1) był wówczas – na potrzeby wydania decyzji – zweryfikowany przez lekarza specjalistę chorób wewnętrznych w Niemczech. Wówczas w oparciu o wyniki badań Ekg i UKg, badania przedmiotowego i podmiotowego męża skarżącej, oraz przedłożonej dokumentacji medycznej, lekarz nie stwierdził dalszej niezdolności do pracy zgodnej z kwalifikacjami, w tym z przyczyn kardiologicznych (vide orzeczenie lekarskie k. 53-56, pismo ZUS k. 36-38 plik II , decyzja w aktach rentowych k. 62 - plik II).

Okoliczność, że mąż ubezpieczonej pobierał świadczenie rentowe w latach 1992-1996, w żaden sposób zatem nie podważa rzetelności wniosków biegłych lekarzy o braku podstaw do stwierdzenia niezdolności do pracy H. D. (1) przed wrześniem 2012r., a w szczególności przed 31 grudnia 1998r. jak zarzuca apelująca.

Ubezpieczona została pouczona przez Sąd I instancji w trybie art. 210 § 2¹ kpc, w tym o wynikającym z art 217 kpc o prawie i obowiązku zgłaszania okoliczności faktycznych i dowodów na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków strony przeciwnej (zarządzenie i zpo k. 38-39, 65 a.s). Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności męża ubezpieczona mogła i powinna złożyć na etapie postępowania I instancyjnego, wnioski te zatem jako spóźnione Sąd Apelacyjny pominął stosownie do art. 381 kpc, podkreślając, iż skarżąca (reprezentowana przez adwokata) nie wskazała żadnych przyczyn usprawiedliwiających opóźnienie. Dodatkowo jedynie Sąd odwoławczy zauważa, iż fakt zaliczenia we wrześniu 2009r. H. D. (1) do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od 2006r. z przyczyn kardiologicznych i internistycznych (...), a w listopadzie 2012r. do znacznego stopnia od września 2012r z przyczyn kardiologicznych (O7- S) - nie daje podstaw do wnioskowania o jego niezdolności do pracy przed 31 grudnia 1998r. Nadto fakt okresowego zaliczenia męża ubezpieczonej do stopnia niepełnosprawności nie stanowi przeszkody do ustalenia, że był on zdolny do pracy zarobkowej. W świetle obowiązującego stanu prawnego nie można utożsamiać pojęć prawnych "niezdolności do pracy", o którym mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz "niepełnosprawności", w rozumieniu art. 1 i 3 ustawy z dnia 27.08.1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j.Dz. U. z 2011r. poz. 721 ze zm.). Każde bowiem z wymienionych pojęć jest odmiennie definiowane przez regulujące je akty prawne, zaś orzekanie o stopniu "niezdolności do pracy" oraz o stopniu "niepełnosprawności" należą do różnych organów i stanowią przesłanki dla ustalenia prawa do korzystania z różnego rodzaju świadczeń lub uprawnień (por. wyrok SN z dnia 20.08.2003 r., II UK 386/02 - OSNP 2004 nr 12, poz. 213 oraz wyrok SN z dnia 28.01.2004 r., II UK 222/03 - OSNP 2004 nr 19, poz. 340). Ponadto pojęcie „niepełnosprawności” jest treściowo szersze, aniżeli pojęcie "niezdolności do pracy" .

Spóźniony był również wniosek ubezpieczonej o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłych kardiologa, urologa, diabetologa, stąd – z przyczyn wskazanych wyżej – należało go również pominąć. Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny podkreśla, że nie było podstaw do uwzględnienia tego wniosku również z tego względu, iż opinie sporządzone w sprawie stanowiły miarodajny dowód dla dokonania ustaleń. Zgodnie z utrwalonym, podzielanym przez Sąd Apelacyjny, stanowiskiem Sądu Najwyższego, nie stanowi podstawy do przyjęcia, że Sąd jest zobowiązany dopuścić dowodu z opinii kolejnego (kolejnych biegłych) w każdym przypadku to, iż złożona opinia jest niekorzystna dla strony domagającej się takiego uzupełnienia postępowania dowodowego, a samo niezadowolenie jej z przygotowanego już opracowania nie jest ku temu dostatecznym powodem. Nie jest dla takiego uzupełnienia wystarczającą przyczyną to, że w przekonaniu strony kolejna opinia pozwoli na udowodnienie korzystnej dla niej tezy. (por. bliżej w tej kwestii wyroki SN z 18 lutego 1974 r., sygn. II CR 5/74, publ. Biuletyn SN z 1974 nr 4 s. 64 i z 18 października 2001 r., sygn. IV CKN 478/00 / nie publ.).

Materiał dowodowy zgromadzony uzasadniał nie dawał zatem podstaw do ustalenia, iż niezdolność do pracy H. D. (1) powstała przed dniem 1 września 2012r., w szczególności przed 31 grudnia 1998r. jak zarzuca apelująca. Ustalenie faktyczne Sądu I instancji o powstaniu niezdolności do pracy męża ubezpieczonej od dnia 1 września 2012r. Sąd Apelacyjny akceptuje jako prawidłowe.

Ponieważ niesporne było, iż okresy ubezpieczenia – składkowe i nieskładkowe H. D. (1) przekraczały łącznie 25 lat i był on całkowicie niezdolny do pracy na dzień złożenia wniosku o rentę tj. na dzień 16 października 2012r. (wniosek

k. 1 plik III) – zgodnie z art. 57 ust 2 ustawy emerytalnej, nie musiał spełniać warunku określonego w art. 57 ust 1 pkt 3 tej ustawy dla nabycia prawa do renty.

Mąż ubezpieczonej w dacie śmierci nie legitymował się, stosownie do art. 58 ust 4 ustawy emerytalnej, okresami składkowymi - o których mowa w art. 6 ustawy emerytalnej - w wymiarze co najmniej 30 lat, a niezdolność do pracy powstała u niego w wieku powyżej 30 roku życia, dlatego winien posiadać staż ubezpieczeniowy określony w przepisie art. 58 ust 1 pkt 5 w związku z art. 58 ust 2 ustawy emerytalnej – tj. 5 lat w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy (01 września 2012r.) lub dniem złożenia wniosku o rentę (16 października 2012r). Staż ten zarówno w okresie: 10 września 2002r. – 09 września 2012r., jak 16 października 2002r. - 15 października 2012r. wynosił 2 lata 6 miesięcy 19 dni, bowiem począwszy od 2000 r. H. D. (1) był ubezpieczony z tytułu zatrudnienia wyłącznie w okresie od 15 maja 2000 r. do 28 marca 2005r. (praca w (...)), co potwierdził osobiście wypełniając informację o przebiegu ubezpieczenia w dniu 16 października 2012r. (załącznik do wniosku o rentę k. 4 plik III). Powyższe dane zweryfikował ZUS Oddział O. na podstawie informacji uzyskanych od niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej (k. 8-13 akt ZUS plik III, plik VI k. 13, zaświadczenie o przebiegu ubezpieczenia w (...) w aktach kapitału początkowego). Podkreślić należy, iż z dniem 28 marca 2005r. upłynął ostatni okres ubezpieczenia H. D. (1), co jak wynika również z apelacji, nie jest sporne. Ponadto były to wszystkie okresy ubezpieczenia w Niemczech jakie wykazał mąż ubezpieczonej i zweryfikował Zakład.

Twierdzenie skarżącej, iż mąż pracował w (...) nieprzerwanie od 1994r. do 2005r. nie znajduje potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w aktach. Okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze ustalone prawidłowo przez ZUS stanowią 27 lat 1 miesiąc 20 dni, na które składają się okresy ubezpieczenia w Polsce do 3 grudnia 1992r. – wszystkie wymienione przez ubezpieczonego w wniosku o ustalenie kapitału początkowego w dniu 29 lutego 2004r. – kwestionariusz Rp-6 akt kapitału początkowego) i wskazane wyżej okresy zatrudnienia w (...) (raport ustalenia uprawnień k. 49 akt rentowych plik IV, dokumentacja pracownicza k. akt rentowych/kapitału początkowego plik VII, świadectwa pracy plik II a.r.). W okresie od 4 grudnia 1992r. do 31 grudnia 1996r. H. D. (1) pobierał rentę i do 14 maja 2000r. nie był ubezpieczony.

Wobec braku podstaw do podzielenia stawianych orzeczeniu poddanemu kontroli instancyjnej zarzutów procesowych, ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, Sąd II instancji akceptuje i uznaje za własne, po niezbędnym uzupełnieniu we wskazanym wyżej zakresie.

Ponieważ H. D. (1) w dacie śmierci nie miał ustalonego prawa do emerytury, do renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania prawa do emerytury (niesporne), jak również prawa do renty, w konsekwencji brak było podstaw do przyznania ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej po mężu (art 65 § 1 ustawy emerytalnej a contrario), jak również uwzględnienia jej żądania o wypłatę niezrealizowanych świadczeń rentowych (art. 136 § 1 ustawy emerytalnej). Zaskarżony wyrok zatem mimo bardzo lakonicznej prawnej argumentacji odpowiadał prawu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji.

SSA Lucyna Ramlo SSA Maciej Piankowski SSA Alicja Podlewska